

Východí text

Zdalipak víte, že Nikos Kazantzakis, největší řecký spisovatel 20. století, pracoval na svém díle mj. v české vesnici nedaleko Hory Svatého Šebestiana? Pracoval zde na druhé a třetí verzi svého eposu *Odyseia*. Tento světoběžník do konce života vzpomínal na čas strávený u nás. Významným kontaktem s českou kulturou je i Kazantzakisova spolupráce s Bohuslavem Martinů, který podle jeho románu *Kristus* znovu ukřižovaný složil operu *Řecké pašije*.

Všechny zmíněné souvislosti propojuje dokument režiséra Georgeho Agathonikiadise *Řek Zorba*, uvedený na ČT 2. „Bohuslav Martinů navštívil spisovatele v roce 1954, aby mu poskytl román k opernímu zpracování,“ říká řecký režisér. Dále uvádí: „Z tohoto období se dochovaly jejich nádherné dopisy. Přitom se řízením osudu ani jeden z umělců nedočkal jevištního provedení Řeckých pašijí. Na podzim r. 1957 umírá Kazantzakis, dva roky poté Martinů. Premiéra díla se uskutečnila až v r. 1961.“

20.1 Z textu jste se dozvěděli:

- kde měla opera *Řecké pašije* premiéru
- kdo k ní napsal libreto
- v jakém jazyce bylo napsáno libreto
- ve kterém roce zemřel B. Martinů

20.2 Z textu jste se dále dozvěděli:

- Kazantzakis napsal epos *Odyseia*, volně pokračování básnické skladby Homérovy.
- Řek Zorba se stal předlohou slavného řecko-amerického filmu v hlavní roli s A. Quinem.
- G. Agathonikiadis natočil dokumentární film o pobytu N. Kazantzakise v Krušných horách.
- Kazantzakis podporoval Martinů při jeho zásazích do děje, aby byl zajištěn dramatický spád vznikající opery.

20.3 Slovo *opera* je mnohoznačné, ale nemůže znamenat:

- Řecké pašije
- divadelní budovu v Athénách
- zpěvoherní tvorbu období romantismu
- rozsáhlejší oslavnou hudební skladbu

20.4 Jenom v jednom spojení je slovo *opera* použito v jiném významu:

- nejpůvabnější je Dvořákova opera *Rusalka*
- opera Národního divadla připravuje nastudování dvou děl G. Verdiho
- nabídka na Komenského *Opera omnia*
- benátská opera *La Fenice* patří v Itálii k nejznámějším

20.5 Kazantzakisova skladba dokazuje, že i moderní autoři 20. století navazují na Homéra. Vzpomeňte si mj. i na jiný román, jehož název zajisté znáte, tedy začněte se do ukázky:

Další rozměr pak románu dodává Joyceovo rozhodnutí sepnout hrdinovy toulky katolickým Dublinem s Odyseiovým blouděním Středozemním mořem, jak jsou zachyceny v nesmrtelném Homérově díle. Každá kapitola odpovídá jedné z 18 hlavních epizod díla antického a jeho hlavní postavy vnímají svoje mytické protějšky (Bloom – Odyseus, Marion – Penelopa, Štěpán – Telemachos). Tento postup obohacuje dílo o silný moment parodický a jeho plytkým dějovým sekvencím dodává iracionální mystiku mýtu.

Najděte zde literárněvědný pojem, který se nejvíce vymyká běžnému použití:

- rozměr románu
- z 18 hlavních epizod
- jeho plytkým dějovým sekvencím
- sepnout hrdinovy toulky

20.6 V Homérově *Odyseji* určité nemůže vystupovat:

- Polyfemos
- Aiolos
- Médeia
- Kalypso

20.7 *Odyseus* se nemohl objevit:

- na Ithace
- v Troji
- na elsinorských hradbách
- na ostrově Lotofágů

20.8 *Odysea* v přeneseném významu neznamená:

- dlouhé putování
- bloudění
- pestré složitě životní osudy
- vzpomínka na dávné časy

20.9 Jenom v jednom bodu nenajdete pravopisnou chybu:

- prožit rok v Božím Daru, bitva na Bílé hoře, rodák z Kutné Hory
- postát u božích muk, světít Boží hod vánoční, rukopis Královédvorský
- svahy Českého lesa, náměstí bratří Čapků, ulice Na Svahu
- rybníky jižních Čech, státy Střední Ameriky, Pražská Malá Strana